

Imperative

What is the imperative and how is it formed?

The imperative is **used for making requests and giving commands.**

Pošlete nám zprávu emailem.	Send us the information by email.
Řekni mi, prosím, pravdu.	Please tell me the truth.
Nehledej lásku... ona si tě najde.	Don't look for love... it will find you.
Mluvte i s dalšími lidmi.	Talk also with other people.
Jste narcis? Udělejte si test!	Are you a narcissist? Take this test!
Jděte už spát!	Go to sleep already!
Nečti, poslouvej!	Don't read, listen!
Nebud'te smutná.	Don't be sad.
Zavři oči.	Close your eyes.

The imperative **has informal (ty) and formal (vy) forms.** These are used just as corresponding *ty* (singular, familiar) and *vy* (singular and formal or plural) would be.

To form the imperative, **drop the -í or -ou ending from the third-person plural** of a verb, which yields **the imperative stem.**

<i>Infinitive</i>	<i>Oni/Ony</i>	<i>Imperative stem</i>
dát	dají	daj-
podívat se	podívají se	podívej- se
poděkovat	poděkují	poděkuj-
vrátit se	vrátí se	vrát- se
napsat	napíšou	napíš-
mluvit	mluví	mluv-
hledat	hledají	hledaj-
říkat	říkají	říkaj-
koupit	koupí	koup-
říct	řeknou	řekn-
otevřít	otevrou	otevř-
zavřít	zavrou	zavř-
vypít	vypijí	vypij-
poslat	pošlou	pošl-
jít	jdou	jd-
dělat	dělají	dělaj-
prominout	prominou	promin-

vysvětlit	vysvětlí	vysvětl-
spát	spí	sp-
číst	čtou	čt-
pamatovat si	pamatují si	pamatuj- si

If the **imperative stem ends in a single consonant, then the stem itself is the *ty* imperative.**

The *vy* imperative is **formed by adding *-te*** to the stem. For this type, there are **three sub-classes** with changes in the imperative stem: (1) verbs with a third-person plural in *-ají* fit here, but the *-a-* shifts to *-e-* to yield an informal imperative in *-ej* and a formal imperative in *-ejte*: ***dělají ~ dělej/dělejte***; (2) when the vowel in the syllable preceding the *-í* or *-ou* third-person plural ending is long, it shortens for the imperative: ***koupí ~ kup/kupte***; (3) when the imperative stem ends in *-t*, *-d*, or *-n*, these consonants soften to *-t'*, *-d'*, and *-ň*: ***prominou ~ promiň/promiňte, vrátí se ~ vrat' se/vrat'te se***.

<i>Imperative stem</i>	<i>Ty imperative</i>	<i>Vy imperative</i>	
mluv-	mluv	mluvte	speak!
poděkuj-	poděkuj	poděkujte	thank!
vrať-	vrat' se	vrat'te se	return!
napiš-	napiš	napište	write!
hleďaj-	hledej	hleďte	look for!
podívej- se	podívej se	podívejte se	look!
daj-	dej	dejte	give!
pamatuj- si	pamatuj si	pamatujte si	remember!
vypij-	vypij	vypijte	drink!
říkaj-	říkej	říkejte	tell, say!

If the imperative stem ends in two or more consonants, then add *-i* for the *ty* imperative and *-ěte (-ete)* for the *vy* imperative.

<i>Imperative stem</i>	<i>Ty imperative</i>	<i>Vy imperative</i>	
řekn-	řekni	řeknete	tell!
jd-	jdi	jděte	go!
čt-	čti	čtěte	read!
sp-	spí	spěte	sleep!
vysvětl-	vysvětlí	vysvětlete	explain!
zavř-	zavři	zavřete	close!
otevř-	otevři	otevřete	open!
pošl-	pošli	pošlete	send!

Irregular imperatives

The following verbs have **irregular imperatives**:

<i>Verb</i>	<i>Imperative</i>	
mít	měj / mějte	have!
být	buď / buďte	be!
pomoci	pomoz / pomozte	help!
přijít	přijď / přijďte	come!
jíst	jez / jezte	eat! (imperf)
sníst	sněž / sněžte	eat! (perf)
odpovědět	odpověz / odpovězte	answer!

Imperatives in the first-person plural (*Let's...*)

To form **first-person plural imperatives** (the *my* imperative), add **-me** to imperative stems ending in a single consonant and **-ěme (-eme)** to stems ending in two or more consonants.

<i>Imperative stem</i>	<i>My imperative</i>		
buď	buďme	Buďme realisté!	Let's be realists!
mluv	mluvme	Nemluvme o krizi.	Let's not talk about the crisis.
pojd	pojdme	Pojďme si hrát.	Let's go play.

Imperatives in the third person (*Let him..., Have her..., Let them...*)

Use the particle **at'** plus the third person form of the verb.

At' jedí koláče.	Let them eat cake(s).
At' to udělají sami.	Let them do it themselves.
At' ona řekne , co chce.	Let her say what she wants.

A frequent phrase with this imperative is *At' žije...* or *Long live...!*

At' žije čeština!	Long live Czech!
At' žije rockenroll!	Long live rock n roll!
At' žije zdravý rozum!	Long live common sense!

Aspect in the imperative

Perfective imperatives focus on result or the completion of the event.

Naučte se tancovat!	Learn how to dance!
Zazpívej si s námi!	Sing a song with us.
Udělejte si blog!	Make a blog for yourself!
Napiš mi brzy.	Write me soon.

Imperfective imperatives are used for habitual situations or continuing activities.

Uč se pravidelně každý den.	Study regularly every day.
Zpívejte, jako kdyby nikdo neposlouchal.	Sing as if no one was listening.
Co děláš, to dělej rád.	Whatever you do, do it happily.
Prosím, piš mi každý měsíc.	Please write me every month.

Negative imperatives are usually imperfective, but sometimes a **negated perfective imperative can be used to express a warning**.

Negated imperfectives

Nekupuj to, je to moc drahé.	Don't buy it, it's too expensive.
Neotvírej okno.	Don't open the window.
Neuč se pořád.	Don't study all the time.
Nemluvte sprostě.	Don't speak vulgarly.

Negated perfectives (as warnings)

Nezapomeň na to!	Don't forget about that!
Dobře, ale neudělej hloupost.	OK, but don't do something stupid.

Some frequent imperatives

Užij si to	Have fun
Buď zticha	Be quiet
Zkus to	Try it
Podívej se	Look
Pozdravuj...	Say hello to...
Prosím, podej mi...	Please pass the...
Pojď sem	Come here
Pojď dál	Come on in
Odlož si	Take off your coat

Posaď se	Have a seat
Zavolej	Call me
Buď hodný / hodná	Be good
Nech toho	Stop it
Nech mě	Leave me alone
Neboj se	Don't be afraid
Měj se hezky	Have fun
Pospěš si	Hurry up

Examples of usage

Find the imperatives in the following example sentences. What do the sentences mean?

1. Nepište SMSky když řídíte.
2. Spěte, když vaše dítě spí a pijte hodně zdravých tekutin.
3. Nikdy nejez žlutý sníh.
4. Nudíte se? Tak kupte miniprasátko!
5. Nebuďme lhostejní k týrání zvířat.
6. Máš potřebu být slyšet? Tak otevři pusu a mluv!
7. Co je vlastně normální? To mi vysvětlete, já se v tom nevyznám!
8. Dejte mi druhou šanci!
9. Co můžeš udělat dnes, neodkládej na žitřek.
10. Udělejte něco ušlechtilého — darujte krev!
11. Nemluvte monotónně, nepůsobí to přirozeně, naopak nudně.
12. Neříkejte partnerovi všechno, protože upřímnost zabíjí lásku.
13. Praha volá: „Turisté, vraťte se!“
14. Nekuř a nepij alkohol a kávu.
15. Zavři oči a jdi spát.
16. Nehledej cestu, hledej cíl.
17. Hudba je koření života. Poslouchejte, co chcete!
18. Mami, přečti mi pohádku.
19. Pomozte nám změnit svět k lepšímu!
20. Žij přítomností, sni o budoucnosti, uč se minulostí.